

ГЛАВЕН ПРОКУРОР
НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

София, 20. 11. 1998 г.

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вж. № КС № 49

Дата 20. 11. 1998

№ И-3/98.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Образувам к.д. 34/1998

Ответа за докладчик

г. Т. Марков. Срок за

представяне на проклет

на допустимостта на искане И С К А Н Е

— 7 н. 1998 г.

от Главния прокурор на Република България

23. 11. 98 г.

за обявяване противоконституционност на разпоредби от Закона за
съдебната власт и приетите със Закона за изменение и допълнение
на Закона за съдебната власт /ДВ бр. 133/11.11.98 г./

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С приемане на Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт /ДВ бр. 133/11.11.98 г./ бяха допуснати нарушения на основни конституционни принципи, което доведе до противоречие на част от разпоредбите му с конституционни норми.

1. Нарушен е конституционният принцип, установен с чл.88, ал.1, изр. първо от Конституцията на РБ законите да се приемат на две гласувания. Този принцип е възпроизведен и в Правилника за организацията и дейността на Народното събрание /чл.66 и 69/. Нормата на чл.88, ал.1, изр. първо не изисква пълна идентичност между текстовете, приети на първо и второ четене, но разликата между тях не може да бъде до степен, че при второто четене да се установява принципно нови изменения относно устройството на съдебната власт /чл. 69, ал. 2 от ПОДНС/.

Принципните изменения в Закона за съдебната власт /ЗИДЗСВ/, приети с едно гласуване са:

а/ Закриване на районните следствени служби /чл. 53, ал.2 от ЗСВ/, който се изменя с §14 от ЗИДЗСВ;

б/ Промени в правомощията на прокуратурата относно спирането и прекратяването на наказателното производство /чл.116 от ЗСВ, който се изменя с § 31 от ЗИДЗСВ/;

в/ Закриване на военната колегия при Върховния касационен съд и прокуратурата на въоръжените сили /§ 21, с който се изменя чл. 82, ал. 1 от ЗСВ и § 29, с който се отменя ал. 1 и 3 на чл.113 от ЗСВ/;

г/ Промяна в регламентацията на дисциплинарната отговорност /§ 52, с който се изменя чл.168, ал.1, т.4 от ЗСВ/;

д/ Прекратяване мандата на сега действащия Висш съдебен съвет и избирането на нов, който да се счита за образуван, след като бъдат избрани две трети от неговите членове /§ 81 от ЗИДЗСВ/;

е/ Промени в квотата на съдебната власт - чл. 17, ал. 2 от ЗСВ /§ 3 от ЗИДЗСВ/.

Тези разпоредби са приети с едно гласуване, тъй като и след ветото върху някои разпоредби от ЗИДЗСВ от Президента на РБ не са били предмет на обсъждане и повторно гласуване от Народното събрание.

2. Нарушен е конституционния принцип, прогласен с чл. 4, ал. 1 от Конституцията на РБ. Същият е изведен точно и ясно по смисъл и съдържание в мотивите на Конституционния съд в решение № 9 от 30.09.94 г. по к.д. № 11/94 г. В раздел I на решението е посочено, че "несъвършенството на закона и противоречията между неговите норми нарушават принципа на чл.4, ал.1 от Конституцията. Република България е правова държава и се управлява според Конституцията и законите. Този конституционен принцип би могъл да се спази само ако съдържащите се в нормативните актове разпоредби са ясни, точни и непротиворечиви. Иначе те не биха били годни да регулират основните обществени отношения". В същото решение /раздел X/ се посочва, че "Създаването на такива противоречиви взаимноизключващи се и лишени от логика и смисъл законови норми е нарушение на чл.4, ал.1 от Конституцията".

По тези съображения предлагаме да се обявят за противоконституционни следните норми от ЗСВ:

а/ Разпоредбата на чл.18, ал.1, изр.четвърто в частта му "главният прокурор" е лишена от логика и смисъл. Употребеният израз предвижда едно лице да организира отделно събрание за избиране на делегати.

3.
 б/ Разпоредбите на чл.чл. 53, ал. 2, 58, ал. 4, 67, ал. 2, 74, ал. 3, 82, ал. 3, 93, ал. 3, 96, ал. 2 и 97, ал. 1 с които е прието, че при съответните съдилища са прикрепени и прокуратури си противоречат с чл. 111, ал. 1 и чл.112, изр.първо от закона. Прокуратурите са структурни звена в системата на единната и централизирана прокуратура.

в/ Разпоредбата на чл. 114, ал. 3 в частта ѝ "това е предвидено в закон", с която отмени старата редакция - "когато в закон не е предвидено друго". В този му вид чл. 114, ал. 3 противоречи на чл.114, ал.1, съобразно която главният прокурор осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори, включително и на заместниците си. Ако бъде ограничена възможността на главния прокурор да възлага тези си правомощия на заместник главните прокурори, дейността на прокуратурата ще бъде парализирана. Същият ефект ще настъпи и при продължително негово отсъствие /например при временна нетрудоспособност/.

г/ Разпоредбата на чл. 116, ал. 4 от ЗСВ отнема правомощието на прокуратурата да прекратява наказателното производство и го прехвърля на съда. Освен, че този текст е противоконституционен /чл. 127, т. 1, изр. първо от Конституцията/, той противоречи и на смисъла и съдържанието на чл. 117 от ЗСВ - независимостта на прокурора при осъществяване на своята дейност от съда, и на чл. 118, т. 1, че прокуратурата привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпление /като илюстрация на допуснатото противоречие може да се посочи хипотезата, при която съдът връща делото на прокурора с указание да внесе обвинителен акт в съда/.

д/ Редакцията на чл. 114, ал. 5, че "прокуратурата е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище в София", е правен абсурд с оглед определението на прокуратурата, дадено в чл. 111, ал. 1 от ЗСВ.

е/ Разпоредбата на чл. 119, ал. 2 с употребения израз "и закона" е неясна и дава възможност за произволно и субективно тълкуване. Кой ще преценява законосъобразността на разпорежданията на прокурора и от там тяхната задължителност? Според редакцията на текста излиза, че на тяхната незаконосъобразност, а като последица от това и незадължителност може да се позовават и адресатите по акта /длъжностни лица и граждани/, включително и в случаите, когато не е бил атакуван и съответно отменен в предвидения от закона ред. Прокурорски акт, който не е бил атакуван и отменен по

ше принципа за съответствие на структурата на прокуратурата с тази на съда буквално до най-високото ѝ ниво би следвало да предвиди не един главен прокурор, а двама върховни прокурори, нещо което е абсурд. Ето защо закриването на Главната прокуратура и децентрализирането ѝ на две прокуратури /ВКП и ВАП/ противоречи на принципа за единство и централизация на прокуратурата, което е основната разлика между Върховните съдилища /ВКС и ВАС/ от ръководството на прокуратурата.

Върховният касационен съд и Върховният административен съд осъществяват върховен съдебен надзор върху актовете на съдилищата и във висока степен тяхното обособяване се дължи на процесуалните закони /ГПК, НПК, ЗВАС/, докато Главната прокуратура трябва да съответства на правната фигура на един главен прокурор, на единната прокуратура, която осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори.

Делението на две части на централното звено на прокуратурата е недопустимо и с оглед осъществяването на важни и специфични конституционно и законно установени правомощия на главния прокурор и прокуратурата:

- осъществяване на надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокуратури /чл.126, ал.2/;
- надзор за законност върху актовете на прокурорите във връзка с предварителното производство /чл.127, т.1, пред.първо от Конституцията/;
- надзор за законност при изпълнение на наказанията и другите принудителни мерки /чл.127, т.2 от Конституцията/;
- надзор за законност за предприемане на действия за отмяна на незаконосъобразни актове /чл.127, т.3 от Конституцията/;
- правомощието да сезира Конституционния съд /чл.150, ал.1 от Конституцията/.

По силата на редица законови разпоредби, главният прокурор осъществява и други важни и специфични правомощия по Наказателно процесуалния кодекс, Закона за съдебната власт, Закона за Върховния административен съд, Закона за изпълнение на наказанията, Закона за държавния финансов контрол, Закона за политическите партии, Закона за българското гражданство, Правилника за организацията и дейността на Народното събрание .

Без единно ръководство на прокуратурата, главният прокурор не би могъл да упражни и контрол върху финансово-стопанската и административна дейност на прокуратурата.

Обособяването на организационни звена в структурата на Главната прокуратура, които да са съответни на ВКС и ВАС за участие по наказателни, граждански и административни дела не би противоречало на Конституцията.

Наименованието "Главна прокуратура" съответства на конституционно определеното наименование на длъжността на ръководителя на прокуратурата - Главен прокурор /чл.126, ал.2/

4. Отмяната в чл. 82 , ал. 1 изр. първо на израза "и военната колегия" /§ 21, т.1 от ЗИДЗСВ/, както и отмяната на чл. 113, ал.1, и 3 от ЗСВ, /§ 29 от ЗИДЗСВ/, с които се закриват военната колегия при ВКС и Прокуратурата на въоръжените сили, противоречи на чл. 119, ал.1 и чл. 6, ал.2 от Конституцията. С тяхното закриване се нарушава чл. 119, ал.1 от Конституцията за триинстанционно военно производство и във военното правораздаване. Според тази конституционна норма военните съдилища са особен вид органи, които осъществяват обособена част от правораздаването в страната. Този извод може да се направи и от мотивите в решение № 10/1998 г. по к.д. № 8 на Конституционния съд.

С регламентацията на чл. 82, ал. 1 и чл. 111, ал. 1 от ЗСВ този принцип е прокаран само до ниво военно апелативни съдилища и военно апелативни прокуратури, като не е доведен до край при касационното военно производство.

Военното правораздаване е обособено с оглед особеностите на статута на въоръжените сили и военнослужащите свързани с националната сигурност на страната. Неспазването на принципа за триинстанционност на военното правораздаване води до нарушаване на друго конституционно начало, прогласено в чл. 6 от Конституцията за равенство на гражданите и за недопустимост на ограничаване на правата им. С нормативната уредба /чл.82, ал.1 и чл.111, ал.1 от ЗСВ/ се отнема на военнослужащите правото на касационно военно правораздаване.

Със закриването на Прокуратурата на въоръжените сили се ограничава и правомощието на главния прокурор за осъществяване на надзор за

законност и методическо ръководство в работата на военните прокурори и следователи /чл.126, ал.2 от Конституцията/. Допуснато е нарушение и на чл.127, т.1, предл.първо от ЗСВ за осъществяване на надзор и върху военното наказателно производство.

5. Разпоредбите на чл.чл.122 и 123 от ЗСВ са противоконституционни. Съгласно нормата на чл.128 от Конституцията следствените органи са в системата на съдебната власт. Те осъществяват предварително производство по наказателни дела. Употребеното понятие "следствени органи" предполага система от органи, взаимно свързани в единна самостоятелна структура.

Със закриването на Националната следствена служба - чл.122, ал.1 /§ 34, т.1 ЗИДЗСВ/ и районните следствени служби - чл.3, ал.3 /§ 1 от ЗИДЗСВ/ се нарушава организацията на следствените органи, като самостоятелно и равнопоставено звено в системата на съдебната власт и превръща отделните следствени служби в самоуправляващи се органи без организационно и методическо ръководство и контрол върху дисциплината на следователите /чл.122 и 123 от ЗСВ/.

В дух на децентрализация е и разпоредбата на чл.123, ал.4 от ЗСВ, която определя специализираната следствена служба и окръжните следствени служби като самостоятелни юридически лица.

Конституционният съд в мотивите си към решение № 6 от 22 април 1993 година по к.д. № 4/93 г. определя следствието като самостоятелно звено в съдебната система и статут на директора на НСлС като висш служител /следовател/ и ръководител на това звено с положение аналогично на това на Председателя на ВКС. Съответно и с решение № 9 от 30.09.94 г. по к.д. № 11/94 г. /раздел XIII/ КС е приел, че старата редакция на чл.125, т.1 в която са изброени ръководителите на трите звена на съдебната система, вкл. и директора на НСлС не е противоконституционна.

6. В противоречие на чл.чл.8 и 117, ал.2 от Конституцията разпоредбата на чл.30, ал.2 от ЗСВ оправомощава министърът на ППЕИ да прави предложения пред Висшия съдебен съвет по чл.27, ал.1, т.3 и 4 за всички длъжности на съдиите, прокурорите и следователите.Нарушен е принципът за кадровата независимост на съдебната власт. Министърът на ППЕИ е политическо лице и чрез собствената си кадрова политика може да влияе върху деполитизираната съдебна система. Недопустимо е лице, което не носи отговорност за дейността

8. на съдиите, прокурорите и следователите да ги предлага за назначаване, повишаване, понижаване, преместване и освобождаване от длъжност. В подкрепа на изложените съображения за противоконституционност са и мотивите на Конституционния съд в решение № 3/92 г. по к.д. № 30/91 г. /раздел IV/.

7. Разпоредбата на чл.172 от ЗСВ нарушава чл.8, 117, ал.2 и чл.56 от Конституцията. Обръщането на внимание от представител на изпълнителната власт на магистрат е недопустимо, тъй като е в нарушение на принципа за разделение на властите и независимостта на съдебната власт. По своята същност то е и равнозначно на дисциплинарно наказание, но без предвидена процедура за защита.

8. По изложените в преходната точка съображения приемам за противоконституционна и разпоредбата на чл.171, ал.2 от закона, която оправомощава министъра на ППЕИ да прави предложение за възбуждане на дисциплинарно производство срещу всички съдии, прокурори и следователи.

9. Разпоредбата на чл.27, ал.1, т.6 в частта ѝ "председателите на Върховния касационен съд и Върховния административен съд и министъра на правосъдието и правната евроинтеграция" е противоконституционна. Съгласно разпоредбата на чл.127, т.1 предл.първо и чл.126, т.2 от Конституцията единствено прокуратурата е оправомощена да привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпления, а главният прокурор да осъществява надзор за законност /чл.126, ал.2 от Конституцията/, докато ВКС и ВАС осъществяват само върховен съдебен надзор /чл.124 и 125 от Конституцията/. Това налага извода, че само главният прокурор може да отправи искане до ВСС за снемане имунитета на магистрат.

Нормата на чл.132, ал.1 от Конституцията сочи, че магистратите се ползват с имунитета на народните представители, т.е. за тях важи и реда, по който се предлага снемането на имунитета. В този смисъл, чл.104 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание определя главният прокурор като единствен, който може да поиска снемане имунитета на народен представител, (респективно на магистрат), относно правомощията му по чл.чл. 126, ал.2 и 127, т.1 предл.първо от Конституцията.

С оправомощаването на министъра по ППЕИ да прави искане за снемане на имунитет на магистрат допълнително се нарушават и конституционните принципи, прокламирани в чл.8 и 117, ал.2, изр.първо от Конституцията.

В този смисъл са и мотивите на Конституционния съд в решение № 3/92 г. по н.д. № 30/91 г. /раздел IV/.

10. Запазването на статута на несменяемост на главния инспектор /чл.36, ал.6 изр.първо/ противоречи на чл. 129, ал.3 от Конституцията. Само съдиите, прокурорите и следователите имат статут на несменяемост. С приемането на новата длъжност и преминаването му на работа към изпълнителната власт той сам се отказва от предишния си статут.

11. Разпоредбата на чл.17, ал.2 от закона, която урежда промените в квотата на съдиите и следователите във Висшия съдебен съвет противоречи на чл. 130 ал.4 от Конституцията. С тази разпоредба се предвижда ново правно основание за предсрочно прекратяване мандата на член от квотата на следователите от сега действащия Висш съдебен съвет.

Съобразно мотивите отразени в раздел II и III на решение № 9/30.09.94 г. по к.д. № 11/94 г. на Конституционния съд, предсрочно прекратяване на индивидуалния мандат от пет години е допустимо само при наличие на основанията, предвидени в чл.72, ал.1, чл.148, ал.1 и чл.129, ал.3 изр.второ от Конституцията. Освен това промяната на квотата на следователите е необоснована, тъй като няма намаляване на тяхната численост, а само реструктуриране на организационите звена.

12. Редакцията на чл.30 ал.4 в частта й, че "а по т.1, буква "б" т.6 и 7 заповедите се издават от министъра на правосъдието и правната евроинтеграция" противоречи на чл.чл.129, ал.1, чл.8 и 117 ал.2 от Конституцията.

Съгласно чл.30, ал.4 от закона министърът на ППЕИ е оправомощен да издава заповеди за назначаване, повишаване, понижаване, преместване и освобождаване от длъжност на определена категория магистрати. Недопустима е намесата на представител на изпълнителната власт в трудовите правоотношения между магистратите от една страна и Висшия съдебен съвет и съответния ръководител от структурите на звената на съдебната власт (съд, прокуратура и следствени органи).

13. Чл.116, ал.1 в частта "непосредствено" противоречи на конституционната норма по чл. 126, ал.2 от Конституцията.

Прокуратурата е единна и централизирана система, изградена на принципа на единоначалието /чл.126 ал.2 от Конституцията/. Нормативно тези принципи са възпроизведени основно в чл.чл. 112, 114, ал.1, 115 и 116 от ЗСВ.

10.

Този статут се приема и от Президента на Република България в мотивите му за налагане на вето на някои разпоредби от ЗИДЗСВ, а именно "Отделните структури на единната и централизирана прокуратура са посочени от законодателя....." /ДВ бр. 120 от 16.10.98 г./ Предвиденото обжалване на прокурорските актове и действия до непосредствено по-горестоящата прокуратура ограничава главния прокурор в правомощието да осъществява надзор за законност върху актовете и действията на всички прокурори. Принципът на единоначалието включва и упражняване на функции от компетентност на по-нискостоящите прокуратури и даването на задължителни писмени разпореждания в тяхната работа, освен ако тези актове или действия подлежат на съдебен контрол.

Тази разпоредба противоречи и на чл.56 от Конституцията, която гарантира на всеки гражданин правото на защита, когато са нарушени или застрашени негови права или законни интереси.

14. Разпоредбата на чл.116, ал.ал.4 и 5 от ЗСВ е противоконституционна. С нея се отнема конституционно правомощие на прокурора и се предоставя на съда. Това е в разрез с нормите на чл.119, ал.1 и 120, ал.1 от Конституцията, които ограничават съда само до правораздавателна дейност при разглеждането и решаването на граждански, административни и наказателни дела. С регламентацията на чл.116, ал.4 съдът се превръща от орган, който осъществява правораздаване в орган на предварителното производство.

Освен това Законът за съдебната власт е устройствен закон, и с него не може да се правят промени в Наказателнопроцесуалния кодекс, тъй като двата закона уреждат различна правна материя. Това разграничение е направено и в Конституцията с употребения израз "устройствени и процесуални закони" в пар.4 от Преходните и заключителни разпоредби. Ето защо включването на процесуалноправни норми в ЗСВ е противоконституционно.

15. Предвиденото дисциплинарно наказание в чл.169, ал.1 т.5 от закона за преместване на магистрати в друг съдебен район за срок от три години по своя характер е принудително въдворяване в друго населено място, различно от местожителството му. Разпоредбата противоречи на чл.35 ал.1 от Конституцията, тъй като не са налице основанията за ограничаване на свободен избор на местожителство /за защита на националната сигурност, народното здраве и правата и свободите на другите граждани/.

Предвиденото наказание противоречи и на чл.48, ал.ал.1 и 3 от Конституцията, съобразно който всеки гражданин свободно избира своята професия "и място на работа". Конституционно установените права на гражданите /глава втора от Конституцията/ са ненакърними и не могат да бъдат ограничавани със закон.

16. Текстът на чл.196, ал.1 в частта " и Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция - за останалите съдилища и следствени служби" противоречи на чл.8 и чл.117, ал.ал.2 и 3 от Конституцията, които установяват, че съдебната власт е независима и има самостоятелен бюджет. В този смисъл е Решение № 18 от 16.12.1993 г. по к.д. № 19/93 г., в което е подчертано, че органите на изпълнителната власт не упражняват компетентности в процеса на съставяне, изпълнение и отчитане на бюджета. Тези органи само включват бюджета на съдебната власт като съставна част на годишния общодържавен бюджет, който Министерският съвет внася в Народното събрание.

17. Параграф 81 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИДЗСВ /Д.в. бр.133/11.11.98 г./, противоречи на чл.130 ал.4, изр.първо от Конституцията. Тя е аналогична с тази на пар.11 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗСВ, обявена за противоконституционна с решение № 8/15.09.1994 г. по к.д.№ //94 г. Предсрочно прекратяване мандата на членове на ВСС е допустимо само при наличието на предпоставките, предвидени в чл.72, ал.1, чл.148, ал.1 и чл.129, ал.3 изр.2 от Конституцията - все основания за освобождаване на лица на изборни длъжности с определен мандат. Конституционният съд е приел, че "Всяко разширяване на тези основания със закон трябва да се възприеме като нарушение на Конституцията". Съобразно решението на Конституционния съд основание за предсрочно прекратяване мандата на ВСС като постоянно действащ колективен орган е недопустимо.

Изразът "за да се приведе изцяло съдебната система в съответствие с изискванията на Конституцията" е неопределен и липсата на ясна и точна формулировка е нарушение на чл.4, ал.1 от Конституцията. Ако се има предвид позоваването на пар.4 от Конституцията, то е несъстоятелно. Новите устройствени и процесуални закони поставят в действие организацията на съдебната власт, но не променят органите на съдебната власт, които са конституционно определени: съд /чл.119 ал.1 от Конституцията/ прокуратура /чл.126 и 127 от Конституцията/ и следствени органи /чл.128 от Конституцията/. А съобразно чл.130 ал.3 само

единадесет от членовете на ВСС се избират от органите на съдебната власт. Щом мотивът за прекратяване мандата на законно избрания ВСС е промяната в организацията на съдебната власт, то същия не може да бъде основание за прекратяване мандата на квотата на Народното събрание.

Законът за съдебната власт е приет и обнародван в Д.в. бр.59 от 22.07.1994 г., а Конституционният съд с решенията си до сега /напр.№№ 8/94; 9/94; 17/95; 19/96 г./ не е постановявал, че той не е в съответствие с изискванията на Конституцията;

Последното изречение на § 81, че новият Висш съдебен съвет се смята за образуван, след като са избрани две трети от неговите членове противоречи на чл. 130, ал. 1, изр. първо от Конституцията, а именно: "Висшия съдебен съвет се състои от 25 членове". До избирането на всички членове на колективния орган, ВСС не може да се счита за конституиран и да функционира, като взема решения. Тези решения биха били нищожни и всеки може да се позове на тяхната нищожност.

18. Изменението на чл. 34, ал. 2 относно израза "пред състав от трима съдии от Върховния касационен съд и двама съдии от Върховния административен съд, избрани от Висшия съдебен съвет", отмяната на т.3 на чл. 89 /§ 24/, с което се отнема правомощие на Пленума на ВКС, както и измененията на чл. 180, ал. 1 относно правомощието на ВСС да определя, макар и чрез жребий, членовете на състава, който разглежда жалбите срещу решения на дисциплинарния състав на ВСС противоречат на принципите, прогласени в чл. 117, ал. 2, чл. 121, ал. 1 и чл.119, ал.3 от Конституцията. Не може органът, чието решение се обжалва да определя състава, който ще разглежда жалбата, тъй като това поставя под съмнение независимостта и безпристрастността на съдебната власт.

Формирането на съдебен състав включващ трима съдии от ВКС и двама съдии от ВАС, избрани чрез жребий от ВСС за всяко дисциплинарно дело е фактически създаване на извънреден съд.

19. Разпоредбите на чл.чл. 84, ал. 2 и 95, т.3 противоречат на чл.150, ал.1 на Конституцията". В определение № 18/97 г. Конституционният съд изрично приема, че правомощието по чл. 150, ал. 2 от Конституцията се упражнява от състави на ВКС и ВАС, а по ал. 1 - от представителните им органи. Тези изменения обезсмислят и разпоредбите на чл. 85, ал. 3 и чл. 96, ал. 1.

13.

20. Разпоредбата на чл. 132, ал. 1, т. 5 от закона относно думата "граждански" е в нарушение на чл. 4, ал. 1 от Конституцията /поради безсмислието на текста/ и чл. чл.16, 23 и 54, ал. 2 от Конституцията. Следва да се има предвид, че съгласно чл. 30, ал. 3 от Закона за научните степени и научните знания /ЗНСНЗ/ и чл. 47 и чл. 48 от ППЗНСНЗ съответните научни звания /вкл. и "преподавател"/ се отнемат, ако лицето не постъпи в двумесечен срок на съответната длъжност, т.е. да сключи трудов договор при условията на външно съвместителство. Ако се отнеме възможността за сключване на такъв договор, се обезсмисля идеята на законодателя магистратите да могат да осъществяват научна и преподавателска дейност.

21. Разпоредбата на чл. 132, ал. 2 е в нарушение на чл. 6, ал. 2 от Конституцията. Създава се неравенство пред закона, основано на лично и обществено положение, изразяващо се в създаване на привилегии за магистрати, заели посочените длъжности.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Предвид изложеното и на основание чл.150, ал.1 от Конституцията на Република България, моля да упражните правомощието си по чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията на РБ, като установите и обявите за противоконституционни разпоредби в Закона за съдебната власт и приетите със Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт /Д.в. бр.133/11.11.1998 г./, посочени от т.1 до т.21 в мотивите на искането както следва:

I. ПО ТОЧКА ПЪРВА:

Параграф 14 от ЗИДЗСВ /чл.53, ал.2 от ЗСВ/; § 31 /чл.116 от ЗСВ/; § 21 /чл.82, ал.1 от ЗСВ/; § 29 /чл.113, ал.1 и 3 от ЗСВ / § 52 /чл.168, ал.1, т.4 от ЗСВ/ § 81 и § 3 /чл.17, ал.2 от ЗСВ/.

II. ПО ТОЧКА ВТОРА:

Чл.18, ал.1, изр.четвърто в частта "главният прокурор"; /§ 4 от ЗИДЗСВ/; чл.53, ал.2; чл.58, ал.4; чл.67, ал.2, 74, ал.3; чл.82, ал.3; чл.93, ал.3; чл.96, ал.2 в частта й "от прокуратурата при Върховния административен съд"; чл.97, ал.1 в частта й "прокуратурата при Върховния административен съд" § чл.114, ал.3 в частта й "това е предвидено в закон" /§ 30/; чл.116, ал.4 /§ 31/; чл.114, ал.5 /§ 30/; чл.119, ал.2 изрази "и закона" /§ 33/; чл.27, ал.1, т.6 в частта й "председателите на

Върховния касационен съд и Върховния административен съд и министъра на правосъдието и правната евроинтеграция" /§ 5/.

ПО ТОЧКА ТРЕТА:

Чл.111 от ЗСВ /§ 28 от ЗИДЗСВ/

IV ПО ТОЧКА ЧЕТВЪРТА

§ 21, т.1 за отмяната на израза "военната колегия" в чл.82,ал.1, изр.първо от ЗСВ и § 29 за отмяната на чл.113, ал.1 и 3 от ЗСВ.

V. ПО ТОЧКА ПЕТА:

Чл.122, ал.1 /§ 34/; чл.3, ал.3 /§ 1/ и чл.124, ал.4 /§ 35/

VI. ПО ТОЧКА ШЕСТА:

Чл.30, ал.2 от ЗСВ /§ 7 от ЗИДЗСВ/

VII. ПО ТОЧКА СЕДМА:

Чл.172 от ЗСВ /§ 55 от ЗИДЗСВ/

VIII. ПО ТОЧКА ОСМА:

Чл.171, ал.2 от ЗСВ /§ 54 от ЗИДЗСВ/

IX. ПО ТОЧКА ДЕВЕТА:

Чл.27, ал.1, т.6 в частта ѝ "председателите на Върховния касационен и Върховния административен съд и министъра на правосъдието и правната евроинтеграция" /§ 5 от ЗИДЗСВ/

X. ПО ТОЧКА ДЕСЕТА:

Чл.36, ал.1, изр.първо от ЗСВ /§ 10 от ЗИДЗСВ/

XI. ПО ТОЧКА ЕДИНАДЕСЕТА:

Чл.17, ал.2 израза "шест, прокурорите - трима, а следователите - двама" /§ 3 от ЗИДЗСВ/

XII. ПО ТОЧКА ДВНАДЕСЕТА:

Чл.30, ал.4 в частта ѝ "а по точка първа, буква "б", т. 6 и 7 заповедите се издават от министъра на правосъдието и правната евроинтеграция" /§ 7 от ЗИДЗСВ/

XIII. ПО ТОЧКА ТРИНАДЕСЕТА:

Чл.116, ал.1, думата "непосредствено" /§ 31 от ЗИДЗСВ/

XIV. ПО ТОЧКА ЧЕТИРИНАДЕСЕТА:

Чл.116, ал.ал.4 и.5 /§ 31 от ЗИДЗСВ/

XV. ПО ТОЧКА ПЕТНАДЕСЕТА:

Чл.169, ал.1, т.5 от ЗСВ /§ 53 от ЗИДЗСВ/

XVI. ПО ТОЧКА ШЕСТНАДЕСЕТА:

Чл.196, ал.1 от ЗСВ в частта "и Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция - за останалите съдилища и следствени служби" /§ 71 от ЗИДЗСВ/

XVII. ПО ТОЧКА СЕДЕМНАДЕСЕТА:

§ 81 от ЗИДЗСВ

XVIII. ПО ТОЧКА ОСЕМНАДЕСЕТА:

Чл.34, ал.2 в частта "пред състав от трима съдии от Върховния касационен съд и двама съдии от Върховния административен съд, избрани от Висшия съдебен съвет" /§ 8/; § 24; чл.180, ал.1 /§ 62/.

XIX. ПО ТОЧКА ДЕВЕТНАДЕСЕТА:

Чл.84, ал.2 от ЗСВ /§ 22 от ЗИДЗСВ/ и чл.95, т.3 /§ 25 от ЗИДЗСВ/

XX. ПО ТОЧКА ДВАДЕСЕТА:

Чл.132, ал.1, т.5 от ЗСВ думата "граждански" /§ 42 от ЗИДЗСВ/

XXI. ПО ТОЧКА ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА:

Чл.132, ал.2 от ЗСВ /§ 42 от ЗИДЗСВ/

ГЛАВЕН ПРОКУРОР:

/Ив Татарчев/

ДО
 КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
 НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
 С О Ф И Я

Искамостта на Б.И. Деспот

*Тръсковица
 искане за К.Д. 34/98
 За обявяване на закон
 моля за искане*

И С К А Н Е

от група народни представители за обявяване

противоконституционност на § 1; § 3; § 4; § 5; § 6; § 8; § 10; § 11; § 12; § 13; § 14; § 15; § 16; § 17; § 18; § 20; § 21; § 22; § 23; § 26; § 27; § 28; § 30; § 31; § 32; § 33; § 34; § 35; § 36; § 37; § 38; § 39; § 40; § 41; § 42; § 43; § 45; § 46; § 47; § 48; § 49; § 50; § 51; § 52; § 53; § 54; § 55; § 56; § 57; § 58; § 59; § 60; § 61; § 62; § 63; § 64; § 65; § 66; § 67; § 68; § 70; § 71; § 72; § 73; § 74; § 75; § 76; § 77; § 79; § 80; § 81 от Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ДВ, бр. 133/11.11.1998 г.)

По чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията

Господа конституционни съдии,

Приетият от 38-ото Народно събрание Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ЗИДЗСВ) в болшинството си от текстовете е противоконституционен. Този закон е противоконституционен, поради следните съображения:

I. Нарушаване на конституционния законодателен процес.

1. В чл. 88, ал. 1 от Конституцията е казано, че „законите се обсъждат и приемат с две гласувания, които се извършват на отделни заседания“. Законодателният процес преминава през различни фази - от законодателната инициатива по чл. 87 от Конституцията; през приемане на законопроекта по принцип на първо четене (гласуване); предложения на народните представители, които не могат да противоречат на принципите на

приетия на първо четене законопроект; приемане на закона на второ четене; правомощия на президента, обнародване и т.н.

Законодателният процес е конституционна материя и неговите принципи и изисквания трябва да бъдат спазвани, за да се приеме един валиден закон. Република България е правова държава, която се управлява според Конституцията и законите (чл. 4, ал. 1 К). Приемането на един закон трябва да бъде подчинен на тези конституционни изисквания и принципи. Ако не се съблюдава начина, процедурата при приемането на един закон, как може държавата да иска от гражданите спазването на неговите норми?

В конкретния случай, на първо четене на 14.04.1998 г. беше приет законопроект, внесен от МС (№ 802-01-19) и беше отхвърлен законопроект на народен представител (№ 54-01-123). Законопроектът на МС беше приет по принцип и само в очертаните от него рамки можеха да се търсят конкретни законодателни разрешения. Не случайно в чл. 69, ал. 2 ПОДНС е казано, че „предложения, които противоречат на принципите на приетия на първо гласуване законопроект, не се обсъждат и гласуват“. Тези норми развиват конституционната идея, вложена в чл. 88, ал. 1 и чл. 4 ал. 1 от Конституцията. Така, че при приемането на ЗИДЗСВ не става въпрос за нарушаване нормите на ПОДНС, а за нарушаване на конституционни норми.

De iure и de facto ЗИДЗСВ е приет само на едно четене, само на едно „второ гласуване“. Това е така, защото между законопроект на МС, приет на първо четене, и вече публикувания закон няма почти нищо общо.

Законопроектът на МС, приет на първо четене, не предвижда нов избор на членове на ВСС и като текст е внесен месеци след кат е приет на първо и второ четене; променя се съотношението между съдии, прокурори и следователи, докато приетия ЗИДЗСВ подменя този орган, въпреки петгодишния мандат на членовете му (§ 3 и § 81); законопроектът на МС не предвижда ликвидиране на районните следствени служби, които са гръбнака на следствието, а приетия ЗИДЗСВ ги ликвидира (§ 1); законопроектът на МС не предвижда ликвидиране на - Националната следствена служба (НСС), а ЗИДЗСВ ликвидира органа, който освен процесуални действия по НПК, изпълняваше и административни функции при управлението на следствените звена (§ 4, § 5, § 7, § 14 и т.н.); ЗИДЗСВ създава

съвсем нова структура на следствието, която няма нищо общо с приетия на първо четене законопроект на МС; законопроектът на МС не предвижда ликвидиране на Главна прокуратура, но ЗИДЗСВ я ликвидира (§ 4, § 7, § 28 и т.н.). Законопроектът на МС не предвижда ликвидиране на военната колегия на ВКС и прокурорът на въоръжените сили, както и цялостната структура на военното правораздаване, а ЗИДЗСВ ликвидира органи и институции, които са свързани не само с правораздаването, но и с националната ни сигурност (§ 21, § 29 и т.н.). Парадоксален е случая с § 53 (чл. 169, ал.3), който не е гласуван нито на първо, нито на второ четене, а след ветото на президента.

Всъщност 38 текста са приети само на второ четене. По тях не е имало предложение в законопроекта на МС или са в пряко противоречие с него.

Господа конституционни съдии,

Поради изтъкнатите съображения § 1; § 3; § 4; § 5; § 6; § 10; § 11; § 14; § 15; § 18; § 20; § 21; § 22; § 23; § 26; § 28; § 30; § 31; § 32; § 33; § 34; § 35; § 37; § 38; § 41; § 43; § 46; § 47; § 50; § 51; § 52; § 53; § 67; § 68; § 70; § 75; § 76; § 77; § 81 противоречат на чл. 4, ал. 1 и чл. 88, ал. 1 от Конституцията и следва те да бъдат обявени за противоконституционни.

2. Конституционното нарушение на законодателния процес е и в още една насока.

Според чл. 81, ал. 1 и 2 К, Народното събрание може да заседава и приема закони, когато присъстват повече от половината народни представители и законът е приет с мнозинството повече от половината от присъстващите депутати. Това означава, че в гласуването трябва да участват минимум 121 народни представители (от всички 240 - чл. 63 К). Ако в гласуването са участвали под 121 народни представители това означава, че няма кворум за приемането на съответния акт.

Известна ни е практиката на КС, но още веднъж поставяме пред него въпроса за кворума при приемането на актовете на НС. Защото е общоизвестно, че 38-ото НС често заседава без наличието на кворум, в грубо нарушение на Конституцията.

Кворумът се определя от броя на гласувалите народни представители. Противното означава, само 2-3 народни представители могат да приемат един закон.

При приемането на повече от половината текстове на ЗИДЗСВ, НС е заседавало при липса на кворум, т.е. гласувалите народни представители са под 121. Така например § 5 - приет с 116 гласа „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 16.07.98 г., засед. № 158, кола 199.3); § 11 - приет с 110 „за“, 0 против, 1 въздържал се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 322.3); § 12 - приет с 114 „за“, 1 против, 0 въздържали се (приет на 21.07.98 г., засед. № 25И, кола 250.1); § 13 - приет с 114 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 21.07.98 г., засед. № 25И, кола 251.2); § 14 - приет с 106 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 21.07.98 г., засед. № 25И, кола 251.3); § 16 - приет с 114 „за“, 0 против, 4 въздържали се (приет на 21.07.98 г., засед. № 25И, кола 253.1); § 20 - приет с 110 „за“, 0 против, 4 въздържали се (приет на 21.07.98 г., засед. № 25И, кола 256.4); § 21 - приет с 116 „за“, 1 против, 3 въздържали се (приет на 21.07.98 г., засед. № 25И, кола 257.2); § 22 - приет с 114 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 21.07.98 г., засед. № 25И, кола 259.1); § 23 - приет с 112 „за“, 4 против, 4 въздържали се (приет на 5.11.98 г., засед. № 194, кола 42.1); § 26 - приет с 118 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 21.07.98 г., засед. № 25И, кола 262.3); § 27 - приет с 116 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 21.07.98 г., засед. № 25И, кола 265.3); § 30 - приет с 105 „за“, 0 против, 1 въздържал се (приет на 5.11.98 г., засед. № 194, кола 44.2); § 31 - приет с 101 „за“, 0 против, 1 въздържал се (приет на 23.09.98 г., засед. № 175, кола 249.2); § 32 - приет с 105 „за“, 0 против, 1 въздържал се (приет на 23.09.98 г., засед. № 175, кола 249.2); § 33 - приет с 104 „за“, 0 против, 1 въздържал се (приет на 23.09.98 г., засед. № 175, кола 249.3); § 34 - приет с 114 „за“, 0 против, 1 въздържал се (приет на 5.11.98 г., засед. № 194, кола 45.3); § 35 - приет с 110 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 5.11.98 г., засед. № 194, кола 45.4); § 36 - приет с 98 „за“, 0 против, 4 въздържали се (приет на 23.09.98 г., засед. № 175, кола 251.4); § 37 - приет с 116 „за“, 0 против, 1 въздържал се (приет на 5.11.98 г., засед. № 194, кола 46.2); § 38 - приет с 108 „за“, 0 против, 1 въздържал се (приет на 23.09.98 г., засед. № 175, кола 252.2); § 39 - приет с 109 „за“, 3 против, 6 въздържали се (приет на 24.09.98 г.,

засед. № 176, кола 256.1); § 40 - приет с 104 „за“, 2 против, 0 въздържали се (приет на 24.09.98 г., засед. № 176, кола 257.3); § 42 - приет с 102 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 24.09.98 г., засед. № 176, кола 262.1); § 45 - приет с 107 „за“, 0 против, 3 въздържали се (приет на 24.09.98 г., засед. № 176, кола 265.4); § 46 - приет с 102 „за“, 0 против, 2 въздържали се (приет на 5.11.98 г., засед. № 194, кола 47.3); § 47 - приет с 118 „за“, 0 против, 2 въздържали се (приет на 24.09.98 г., засед. № 176, кола 268.3); § 48 - приет с 112 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 24.09.98 г., засед. № 176, кола 269.1); § 49 - приет с 117 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 25.09.98 г., засед. № 177, кола 273.2); § 50 - приет с 107 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 5.11.98 г., засед. № 194, кола 47.3); § 52 - гласуван като § 51 - приет с 114 „за“, 1 против, 5 въздържали се (приет на 25.09.98 г., засед. № 177, кола 280.3); § 53 гласуван като § 52 - приет с 106 „за“, 2 против, 3 въздържали се (приет 25.09.98 г., засед. № 177, кола 280.3); § 54 - гласуван като § 54 - приет с 119 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 5.11.98 г., засед. № 194, кола 52.4); § 55 - гласуван като § 55 - приет с 116 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 5.11.98 г., засед. № 194, кола 53.1); § 56 - гласуван като § 55 - приет с 97 „за“, 0 против, 4 въздържали се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 304.1); § 57 - гласуван като § 56 - приет с 103 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 304.3); § 58 - гласуван като § 57 - приет с 103 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 304.3); § 59 - гласуван като § 58 - приет с 110 „за“, 0 против, 1 въздържали се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 305.3); § 60 - гласуван като § 59 - приет с 109 „за“, 0 против, 1 въздържал се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 305.3); § 61 - гласуван като § 60 - приет с 101 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 306.1); § 62 - гласуван като § 61 - приет с 106 „за“, 4 против, 0 въздържали се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 307.1); § 63 - гласуван като § 62 - приет с 108 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 307.1); § 64 - гласуван като § 63 - приет с 104 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 307.2); § 65 - гласуван като § 64 - приет с 111 „за“, 0 против, 1 въздържал се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 307.2); § 66 - гласуван като § 65 - приет с 108 „за“, 0 против, 2 въздържали се (приет на 30.09.98 г.,

засед. № 178, кола 323.2); § 70 - гласуван като § 69 - приет с 116 „за“, 1 против, 1 въздържал се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 311.1); § 72 - гласуван като § 71 - приет с 112 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 313.1); § 73 - гласуван като § 72 - приет с 110 „за“, 0 против, 0 въздържали се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 313.1); § 74 - гласуван като § 73 - приет с 108 „за“, 1 против, 0 въздържали се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 315.2); § 75 - гласуван като § 74 - приет с 107 „за“, 0 против, 1 въздържал се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 316.2); § 76 - гласуван като § 74, ал. 1 - приет с 107 „за“, 0 против, 1 въздържал се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 316.2); § 79 гласуван като § 77 - приет с 96 „за“, 1 против, 2 въздържали се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 318.1); § 80 - гласуван като § 78 - приет с 91 „за“, 5 против, 0 въздържали се (приет на 30.09.98 г., засед. № 178, кола 318.1).

Предвид на изложеното дотук, на основание чл. 4, ал. 1 и чл. 81 от Конституцията посочените по-горе текстове са противоконституционни.

3. На основание чл. 88, ал. 3 във връзка с чл. 5, ал. 5 от Конституцията законите се обнародват в Държавен вестник, но трябва да се обнародват точно текстовете, които са приети от законодателния орган. Конституционно е недопустимо след приемането на закона да се внасят промени в него под каквато и да е форма. Противното означава, че длъжностното лице или лица стоят над законодателя и под формата на „редакция“ да законодателстват. Такива „допълнения“ са направени в следните текстове: § 10, чл. 36, ал. 4 е гласуван следният текст „Главният инспектор изпълнява функциите си по чл. 35“, а в обнародвания текст е добавено „ал. 1“; § 11, чл. 36а, ал. 3 е приет текста „Инспекторите осъществяват функциите си по чл. 35 съобразно компетенциите си“, а е „добавено“ при обнародването „ал. 1, т. 5 и 6“; § 11, чл. 36 б, ал. 3 е приет текста „Ревизорите осъществяват функциите си по чл. 35, т. 5 и 6 съобразно компетенциите си“ като е добавена при обнародването „ал. 1“; § 11, чл. 36 б, ал. 2 също е добавено при обнародването „ал. 1“; § 17, чл. 63, ал. 1, т. 2 е приет текста „Досегашните т.т. 2, 3, 5, 6, 7 и 8 стават съответно т.т. 3, 4, 6, 7, 8 и 9“, а е „добавено“ при обнародването „като в т. 3 се добавя

„които изпраща на Висшия съдебен съвет“; § 22, чл. 84, т. 1 при обнародването са добавени думите „Досегашният текст става ал. 1 и“; на заседание N 178 от 30.09.98 г., кола 138.1 е гласуван § 52 (който става § 79) със следното съдържание „Срокът по чл. 128 тече от момента на издаване от президента на републиката на указа за назначаване“. Този гласуван текст противоконституционно не е публикуван в ДВ. В една правова държава (чл. 4, ал. 1 К) това е недопустимо. Затова частта от посочените по-горе текстове, които не са гласувани от парламента, а са обнародвани в Държавен вестник са противоконституционни.

II. Противоречие с Конституцията на правните норми от ЗИДЗСВ, относно тяхното съдържание:

1. С § 81 е предвидено, че „**В двумесечен срок** от влизането на този закон в сила да се проведе избор на членове на Висшия съдебен съвет, за да се приведе изцяло съдебната система в съответствие с изискванията на Конституцията. Дейността на досегашния Висш съдебен съвет се прекратява след образуването на новоизбрания и по реда на този закон, но не по-късно от срока по изречение първо. Новият висш съдебен съвет се смята за **образуван, след като бъдат избрани две трети от неговите членове.**“

Това е свързано с § 3, който в новата му редакция гласи: „В чл. 17, ал. 2, изречение първо думите „пет, а прокурорите и следователите - по трима“ се заменят с „шест, прокурорите - трима, а следователите - двама“.

Всъщност това е основната цел на закона. Ликвидиране на сегашния състав на ВСС и назначаване на нов. Целта е ясна.

Посочените текстове (основно § 81) са в крещящо противоречие с чл. 130, ал. 4 К, който посочва, че „мандата на изборните членове на Висшия съдебен съвет е пет години“. В тази насока Р № 8/15.09.1994 г. на КС (ДВ, бр. 98/94 г.) където изрично е посочено, че мандатът на изборните членове на ВСС е със срок от пет години. „Предсрочно могат да бъдат освобождавани само отделни членове на ВСС, но за органа не е предвидено основание за предсрочното му освобождаване. Това е гаранция за неговата независимост и предпоставка за безпристрастност при

осъществяване на предоставените му правомощия. Висшият съдебен съвет не е орган с мандатен статут. Като орган той може да бъде прекратен само с конституционни разпоредби. Със закон е недопустимо прекратяване на неговата дейност, вкл. и поради изменение на изискванията на неговите членове“. В същото решение е посочено, че предсрочно могат да бъдат прекратени мандатите само на определени негови членове и то в изрично определените случаи в чл. 22 ЗСВ. В тази насока са Р. № 9/94 г. по к.д. № 11/94 г. и Р. № 3/92 г. по к.д. 30/91 г. Противоконституционно е и последното изречение на § 81 (само за себе си), че ВСС може да функционира с 2/3 от състава си, въпреки че Конституцията го изгражда като орган от 25 члена (чл. 130, ал. 1 К).

Освен това, според Р № 14/95 (ДВ, бр. 1/96 г.) на КС, неговите решения са част от съдържанието на конституционни норми.

Ако се разреши на законодателя (т.е. на политическото мнозинство в парламента), чрез промяна на закона (§ 3) да прекратява мандата на членовете на ВСС или друг орган, конституиран по този начин, се обезсмисля конституционния принцип за мандатността. Това засяга конституционния принцип, че „съдебната власт е независима“ (чл. 117, ал. 2 К), след като мандата на членовете на неговия „кадрови орган“ могат да бъдат предсрочно прекратявани.

Предвид на изложените съображения § 81 (във връзка с § 3) ЗИДЗСВ противоречи на чл. 130, ал. 1 и 4 от Конституцията във връзка с чл. 117, ал. 2 и чл.4, ал. 1 от Конституцията.

Така, че § 81 противоречи не само на чл. 88, ал. 1 К поради изтъкнатите съображения в т. I на искането, но и на мандатността като конституционен и правен принцип.

2. В § 4 (чл. 18, ал.1, изречение четвърто) е посочено, че ВКС, ВАС, „**Главният прокурор, Върховната касационна прокуратура**“ и т.н. „**избират делегати на отделни събрания**“. Съгласно чл. 17, ал. 2 изречение. второ „изборът се провежда на отделни делегатски събрания с представителство един делегат на десет души“.

Това юридически и практически означава, че Главния прокурор се лишава от възможността да участва в делегатските събрания и въобще при избора на тези органи (чл. 18, ал. 1 ЗСВ). Това е така, защото главна прокуратура се ликвидира. Главният

прокурор е едноличен орган. В неговото „ведомство“ няма други прокурори. Тогава как главния прокурор, който е сам да участва в общо събрание за избиране на делегати. Как главния прокурор да „избира делегати на отделни събрания“. Главният прокурор е член на ВСС по право, но не може да бъде лишен от правото да участва в събранието за избиране на делегати. Председателите на ВКС и ВАС са също членове на ВСС по право, но те участват в събранията на съдилищата, които ръководят.

Затова § 4 (чл. 18, ал. 1, изречение четвърто) в частта относно главния прокурор противоречи на чл. 130, ал. 3 от Конституцията и на принципите на правовата държава (чл. 4, ал. 1 К) и следва да бъде обявен за противоконституционен.

3. С редица свои текстове ЗИДЗСВ дава правомощия на министъра на правосъдието и правната евроинтеграция, което представлява недопустима намеса на изпълнителната власт в работата на независимата съдебна власт. С § 5, т. 3 (чл. 27, ал. 1, т. 6) се дава право на министъра по негово искане да се снемат имунитетът и да се отстранява от длъжност всеки съдия, прокурор и следовател, включително и на съдиите от ВКС и ВАС, както и на техните председатели. С § 5, т. 3 (чл. 27, ал. 1, т. 6) министърът може да обвини и главния прокурор за извършване на престъпление и да иска снемане на имунитетът му, както и освобождаването му от длъжност. **По този начин министърът се превръща в обвинител срещу всички магистрат.**

С § 7 (чл. 30, ал. 2) се дава право на министъра на правосъдието и правната евроинтеграция да прави предложения за **назначаване** или **освобождаване** на председателите на ВКС и ВАС и главния прокурор (чл. 27, ал. 1, т. 1 ЗСВ). Това е противоконституционно вмешателство на изпълнителната власт и то спрямо най-висшите магистратски длъжности в държавата. На министъра на правосъдието и правната евроинтеграция се дава право да прави предложения при определяне броя на съдиите, прокурорите и следователите във всички съдилища (т.е. вкл. във ВКС и ВАС), прокуратури (т.е. вкл. ВКП и ВАП) и всички следствени служби (т.е. вкл. и ССС - чл. 27, ал.1, т. 3 ЗСВ); да прави предложения за „назначаване, повишаване, понижаване, преместване и освобождаване от длъжност съдии, прокурори,

следователи“ т.е. и на най-висшите съдебни инстанции (чл. 27, ал. 1, т.4 ЗСВ). Тези правомощия на изпълнителната власт, която е и политическа са в противоречие с принципа за разделение на властите (чл. 8 К) и независимостта на съдебната власт (чл. 117, ал. 2 К).

С § 7 (чл. 30, ал. 4) се дава право на министъра еднолично да издава заповеди по т. 1, б. „б“, т. 6 и 7. Издаването на такива заповеди спрямо магистрати (назначаване, освобождаване, понижаване и т.н.) не е технически въпрос, а основен елемент от един сложен фактически състав въз основа на който възниква, прекратява или изменя дадено правоотношение. Страна по това правоотношение е съдия, прокурор или следовател. Освен това издаването на тези заповеди зависи от усмотрението на министъра, така че той може да „суспендира“ решение на ВСС. Не е предвиден правен механизъм, ако министъра откаже да издаде (изрично или мълчаливо) заповедите визирани в този текст. То този начин министъра стои над ВСС, над съдебната власт и може едностранно да блокира нейната дейност в разглежданата посока.

С § 54 (чл. 171, ал. 2) министъра на правосъдието и правната евроинтеграция може да прави предложения за възбуждане на дисциплинарни производства срещу всеки съдии, прокурори и следователи т.е. и на председателите на ВКС или ВАС, главния прокурор и т.н. А дисциплинарните наказания включват, уволнение, преместване в друг съдебен район за срок от три години и т.н. (чл. 169 ЗСВ). По такова дисциплинарно производство възбудено от министъра може да се стигне до отнемане имунитета на магистрата (чл. 169, ал. 3 ЗСВ). Към това трябва да се прибави и правомощието на министъра по § 55 „да обръща внимание“, което има правно и морално значение за съдията, прокурора или следователя.

Тези правомощия на изпълнителната власт в лицето на министъра на правосъдието и правната евроинтеграция засягат устоите на независимата съдебна власт. Тези правомощия на министъра преценени поотделно и в тяхната **съвкупност**, както от правна, така и от фактическа страна го превръщат в главния кадровик на съдебната система. Това води да противоконституционно вмешателство на изпълнителната власт в дейността на съдебната власт и подчиняването на съдиите, прокурорите и следователите не на закона, а на министъра. Трябва

да се има предвид, че на подчинение на министъра е и инспектората. (§ 9, § 10, § 11). В тази насока за Р. № 3/92 г. по к. д. № 30/91 г. е Р. № 17/95 г. по к.д. № 13/95 г.

Предвид на изложеното до тук § 5, т. 3 (чл. 27, ал. 1, т. 6); § 7 (чл. 30, ал. 2 и 4); § 54 (чл. 171, ал. 2); § 55 (чл. 172) противоречат на чл. 8 и чл. 117, ал. 2 от Конституцията.

4. В § 10 (чл. 36, ал. 6) е казано, че „главният инспектор запазва статута си на **несменяемост**“. „Несменяемостта“ е основен конституционен елемент от статута **единствено** на магистратите. Съгласно чл. 129, ал. 3 от Конституцията „съдиите, прокурорите и следователите стават несменяеми след навършване на три годишен стаж на длъжността, която заемат“. Главния инспектор е орган на изпълнителната власт и той не може да има статута на несменяемост, нито да го „запазва“. Освен това главния инспектор може да не е бил магистрат (чл. 36, ал. 3 ЗСВ). Несменяемостта е основен конституционен елемент от правното положение на една длъжност и лицето което заема тази длъжност. Не може да бъде „запазвана“ несменяемостта за други длъжности, които имат друг правен статут. Конституцията ясно е посочила, кои длъжности и при какви условия има статута на „несменяемост“. Недопустимо е обикновенният законодател да „дописва“ Конституцията за длъжности от изпълнителната власт. По тази логика „утре“ чрез закон може да се постанови примерно, че и министъра „запазва статута си на несменяемост“.

Предвид на това § 10 (чл. 36, ал. 6 ЗСВ) противоречи на чл. 129, ал. 3 от Конституцията.

5. С § 39 (чл. 127, ал. 5) се зачита специализиран стаж за **„правителствен агент, съагент, съдебен кандидат ..... правен съветник в държавно и общинско учреждение“**. На другите изброявания в този текст, които са правно нецелесъобразни няма да се спираме.

Чл. 127, ал. 1 - 4 ЗСВ се изисква определен специализиран стаж. Този стаж е елемент от конституционния статут на магистрата (съдия, прокурор-следовател), който е свързан с имунитета (чл. 132 К), несменяемост (чл. 129 К) и т.н. Това засяга и конституционния

принцип за равенството и привилегиите при равни други условия (чл. 6, ал. 2 К).

Съдебният кандидат е лице, което е завършило висше образование по правни науки, но то няма юридическа правоспособност. Едногодишният стаж е част от обучението на това лице. За придобиване на юридическа правоспособност т.е. за да бъдеш назначен за съдия, прокурор или следовател е необходимо не само дипломата от висшето училище, но и едногодишен стаж, както и успешно положен практико-теоретичен изпит (чл. 163 - 167 ЗСВ). Без този стаж и без успешно положен изпит лицето няма юридическа правоспособност. За съдия, прокурор или следовател може да бъде назначено лице, което има не само висше юридическо образование, но и „да е преминал изискуемия стаж и да е придобил юридическа правоспособност“ (чл. 126, т. 2 ЗСВ). Защото един съдебен кандидат може да е стажувал и това ще му се зачете за трудов стаж, но ако не е положил успешно практико-теоретичния изпит, няма юридическа правоспособност да заема длъжността на съдия, прокурор или следовател.

В подобна светлина стои въпросът с „**правен съветник** в държавно или общинско учреждение“. За тези длъжности няма нормативен акт от който да е видно, че се изисква едногодишен стаж по чл. 163 ЗСВ. Все в тази връзка се налага да посочим, че едногодишен стаж може да бъде проведен и като стажант-адвокат (чл. 40 от Закона за адвокатурата), но това не е посочено в чл. 127, ал. 5 ЗСВ.

Що се отнася до „правителствения агент“ и „съагент“ то за тези длъжности въобще не се изисква юридическо образование, камо ли това да бъде специализират стаж, който ще им позволи да заемат магистратски длъжности.

Предвид на изложените съображения § 39 (чл. 127, ал. 5) в частта относно „правителствен агент, съагент, съдебен кандидат.. и правен съветник в държавно и общинско учреждение“ противоречи на принципа на правовата държавата (чл. 4, ал. 1 К), на принципа на равенството и недопускане на привилегии (чл. 6 К) и на статута на магистрата (чл. 129, чл. 130 К).

6. С § 8 (чл. 34, ал. 2); § 57 (чл. 174); § 61 (чл. 179); § 62 (чл. 180, ал. 1) се създава **дисциплинарен състав на ВСС**. Членовете на този дисциплинарен състав са част от членовете на ВСС. Този **дисциплинарен състав** има редица правомощия като: разглеждане на дисциплинарно производство срещу съдия, прокурор или следовател (§ 57); приема решения с които санкционира магистратите; решенията на дисциплинарния състав подлежат на обжалване (§8, § 61, § 62).

De iure ЗСВ дава статут на отделен орган наречен „дисциплинарен състав“, който може да приема **решения за налагане на наказания** на съдии, прокурори и следователи или да оправдае обвинения магистрат (чл. 169, чл. 178 във връзка с чл. 33, чл. 34 и др. ЗСВ). Решенията на този „дисциплинарен състав“ подлежат на обжалване, а ако не се обжалват или бъдат потвърдени пораждаат съответните правни последици.

Следователно „дисциплинарния състав“ се превръща в една „особена юрисдикция“, която постановява актове имащи задължителна сила.

Това противоречи на чл. 129, ал. 1 и чл. 131 от Конституцията. ВСС е колегиален орган с конституционни правомощия, вкл. и права да санкционира магистратите при определени условия. Това конституционно правомощия принадлежи на ВСС, които приемат своите решения чрез гласуване. Конституционно е недопустимо тези правомощия на ВСС да се „делегира“ на пет негови членове, които да изпълняват правомощията на ВСС. ВСС не може да създава свои „вътрешни органи“, които да изпълняват неговите конституционни правомощия. ЗИДЗСВ недопустимо конституционно законодателства като се създават процесуални правила за „обжалване“ на актовете на този „вътрешен орган“ наречен „дисциплинарен състав“.

Поради изтъкнати съображения § 8 (чл. 34, ал. 2); § 57 (чл. 174); § 61 (чл. 179); § 62 (чл. 180, ал. 1) противоречат на чл. 4, ал. 1, чл. 129, ал. 1 и чл. 131 от Конституцията.

7. С § 8 (чл. 34, ал. 2) и § 62 (чл. 180, ал. 1) ЗИДЗСВ се създава **нов правораздавателен орган**. Този нов правораздавателен орган се състои от „трима съдии от Върховния касационен съд и двама съдии от Върховния административен съд, избрани от Висшия

съдебен съвет“. Създаването на такъв орган, който по същество е **съд по определена категория дела е в противоречие с чл. 119 от Конституцията**. Правораздаването „се осъществява от Върховния касационен съд, Върховния административен съд, апелативни, окръжни, военни и районни съдилища“.

Според § 8, когато правата на съдията, прокурора или следователя са засегнати, той не може да сезира определените от Конституцията органи на правораздаването изчерпателно изброени в чл. 119 К. Органът, който се създава с посечените текстове е по същество „извънреден съд“, което е недопустимо (чл. 119, ал. 3 К). Той не е и „специализиран съд“ (чл. 119, ал. 2 К), след като в него участват съдии от ВКС и ВАС, които имат друго качество и статут. Освен това тези съдии се определят от ВСС. Ясно е кои съдии ще бъдат определени в този неконституционен правораздавателен съд - тези, които се ползват с доверието на ВСС и трябва да превеждат в изпълнение неговите решения.

Предвид на изложеното § 8 (чл. 34, ал. 2) и § 62 (чл. 180, ал. 2) противоречат на чл. 4, ал. 1 и чл. 119 от Конституцията.

8. С § 53 (чл. 169, ал. 1, т. 5) се дава възможност на ВСС, включително и по предложение на министъра на правосъдието и правната евроинтеграция съдия, прокурор или следовател да бъде **преместван „в друг съдебен район за срок от три години“**.

Това наказание за магистрата е граничещо със задължително заселване или с поправителния труд, предвидено в НК.

Поставя се въпросът как съдия, който е допуснал (евентуално) такива груби нарушения ще правораздава в друг съдебен район и гражданите от този район да имат доверие и да очакват от него справедливост?

Поради изтъкнати съображения § 53 (чл. 169, ал. 1, т. 5) ЗИДЗСВ противоречи на принципите на Конституцията, на чл. 4, ал. 1, чл. 48 ,ал. 3 и 4 от Конституцията.

9. В § 53 (чл. 169 ,ал. 3) е казано, че „когато в дисциплинарното производство се установи, че извършените нарушения или действия по чл. 168 имат характер и на тежко умишлено престъпление от общ характер, Висшия съдебен съвет

отнема имунитета и отстранява провинилия се съдия, прокурор или следовател от длъжност съгласно чл. 27, ал. 1, т. 6 до окончателното решаване на случая от съда. В такъв случай дисциплинарното дело се предава на прокурор определен от Висшия съдебен съвет“.

Конституционно е недопустимо едно „дисциплинарно производство“ да „прераства“ в отнемане на имунитета на съдията, прокурора или следователя, след като ВСС не е бил сезиран с този въпрос. Освен това според чл. 127, т. 1 от Конституцията прокуратурата „привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпление и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер“. Конституционно е недопустимо ВСС да определя прокурор (независимо от неговия ранг т.е от младшия до главния прокурор) да защитава това, което е решил този орган. Недопустимо е ВСС да има „**доверени прокурори**“, които да реализират неговите начинания.

Предвид на изложеното до тук § 53 (чл. 169, ал. 3) противоречи на принципите на правовата държава (чл. 4, ал. 1 К) и чл. 127, т. 1 от Конституцията.

10. § 52 (чл. 168, ал. 1, т. 4) е предвидено, че съдиите, прокурорите и следователите отговарят „за нарушения на **положената клетва**“.

„Нарушаването“ на клетвата се приема като дисциплинарно нарушение и води до дисциплинарна отговорност (чл. 169 ЗСВ). Клетвата полагана от съдията има следното съдържание: „Заклевам се в името на народа да спазвам точно Конституцията и законите на Република България, да изпълнявам задълженията си по съвест и вътрешно убеждение, да бъда безпристрастен, обективен и справедлив, да допринасям за издигане престижа на професията, да пази тайната на съвещанието, като винаги помня, че за всичко отговарям пред закона. Заклех се!“ (чл. 107 ЗСВ - със същото съдържание е и клетвата на прокурора и следователя).

Това означава, че един административен орган какъвто е ВСС ще преценява доколко един съдия (прокурор или следовател) е бил „**безпристрастен, обективен и справедлив**“, при решаването на едно конкретно дело. И когато този административен орган прецени, че съдията не е бил „безпристрастен, обективен и справедлив“ може да му наложи наказание. Това е в пряко

противоречие с чл. 117 ,ал. 2 от Конституцията, с принципа на независимостта на съдебната власт и че „при осъществяване на своите функции съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите се подчиняват само на закона“. Недопустимо е в една правова държава един орган какъвто е ВСС под формулировката „нарушаване на положената клетва“ да налага наказание на магистратите (съдии, прокурори, следователи) като преценява тяхното вътрешно убеждение при прилагането на закона.

Предвид на изложеното § 52 (чл. 168, ал. 1, т. 4) ЗИДЗСВ противоречи на чл. 4, ал. 1 и чл. 117 от Конституцията.

11. С § 1 (чл. 3, ал. 3) така и с § 14 се ликвидират районните следствени служби, а с § 34 (чл. 112) ЗИДЗСВ се ликвидира Националната следствена служба. Тези текстове са приети в противоречие на чл. 88, ал. 1 от Конституцията само на едно „второ четене“ на което се спряхме (т. I).

От съдържателна страна това противоречи на принципите заложиени в глава VI от Конституцията.

В системата на съдебната власт има три органа (звена), които имат своята процесуална самостоятелност и административна обособеност - съд, прокуратура и следствие. С ликвидирането на районните следствени служби и Националната следствена служба се ликвидира организационната структура на следствието. Неговите звена (окръжни следствени служби и ССС) са разположени само по „хоризонтала“ без да има йерархическа и процесуална зависимост помежду им. Това ги прави неравнопоставени с другите съдебни органи (съд и прокуратура), което намира отражение и в § 3. Това е в противоречие с конституционните идеи вложени в чл. 128 от Конституцията.

В тази насока е и ликвидирането на военната колегия към ВКС и военната прокуратура към ГП (§ 21, чл. 82, т. 1). Съгласно чл. 119 от Конституцията в системата на правораздаването има военни съдилища.

С § 74 се предвижда следствените арести, включително и тези н Националната следствена служба да преминат към Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция заедно с имуществото и охранителния персонал. Преминаването на следствените арести към изпълнителната власт създава опасност от

вмешателство в работата на независимата съдебна власт и нарушава принципа за разделението на властите.

Поради изложените съображения § 1 (чл. 3, ал. 3); § 34 (чл. 122); § 21 (чл. 82, т. 1); § 74 противоречат на чл. 119, ал. 1 и чл. 128 от Конституцията и на принципа за разделение на властите - чл. 8 от Конституцията.

12. С § 71 (чл. 196, ал. 1) се предвижда изпълнението на бюджета на съдилищата (без ВКС и ВАС) да се извършва от Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция. Тази компетенция на министерството противоречи на принципа на разделението на властите и на Р. № 18/93 г. на КС.

Поради изтъкнатите съображения § 71 (чл. 196, ал. 1) противоречи на чл. 117, ал. 3 от Конституцията.

Господа конституционни съдии,

Моля да обявите посочените по-горе текстове (параграфи) от Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ДВ, бр. 133/11.11.98 г.) за противоконституционни.

Предлагаме като страни в конституционния процес да бъдат конституирани Президентът на Република България, Министерския съвет, Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция, парламентарните групи в 38-ото Народно събрание, Председателя на ВКС, Председателя на ВАС, Главния прокурор и Висшия съдебен съвет.

Молим да изискате проектозакона на МС, предложенията направени от народните представители между първо и второ четене, както и стенографските протоколи при приемането на закона.

17 ноември 1998 г.

С уважение:

1. *Плобен Корчезов* - *[Signature]*
2. *Тяеля Б. Уболов* - *[Signature]*
3. *Георги В. Карабашев* - *[Signature]*
4. *Витанчо Микошевски* - *[Signature]*
5. *Риско Рачев* - *[Signature]*
6. *Симона Маскарова* - *[Signature]*
7. *Доника Доника* - *[Signature]*

8. Стефан Соколов - 4111 4-7
9. Криво Куликов - 1111 11
10. Уво Атанасов
11. Тодор Иванов Костанов
12. Асен Тодорчев - 1111 11
13. Любомир П. Богданов - 1111 11
14. Бойко Велков - 1111 11
15. Пламен Славов
16. Петър Луишев
17. Асен Павлов
18. Васил Костанов
19. Стефан Нешев - 1111 11
20. Уволин Улифов
21. Велко Велков - 1111 11
22. Кирил Ерменков - 1111 11
23. Иван Тодоров
24. Бойко Радчев - 1111 11
25. Атанасов Атанас
26. Криво Соколов
27. Иван Б. Стоев
28. Драмир Митов
29. Стефан Костанов
30. Петър Куликов
31. Желко Маранов
32. Георги Костанов
33. Стефан Костанов
34. Стефан Костанов
35. Рад Станков
36. Атанас Богданов
37. Иван Борисов
38. Георги Костанов

19

- 39. Иосифу Денис Павлович - 22?
- 40. Румян Александр Александрович
- 41. Иван Константинович Иванов
- 42. Иван Ф. Иванов - 22
- 43. Дора Ульяна Яковлевна
- 44. Никола Петров Юрьевич
- 45. Антон Симонович Заварилов
- 46. Кирил Петрович Попович
- 47. Степан Тихонович Меркушинов
- 48. Иван Георгиевич Заварилов
- 49. Евдоким Хр. Сидоров